

www.dereta.rs

Biblioteka
SAVREMENA SRPSKA KNJIŽEVNOST

Urednik
Ljiljana Kapor

Copyright © ovog izdanja Dereta

MOMO KAPOR

Halo, Beograd

sa autorovim ilustracijama

Beograd
2017.
DERETA

1.

Oni kojima nije majka, zovu je – Keva!

Kevo, dodaj ono! Kevo, opeglaj ovo! Ostavi, to će posle Keva!

Za one koji to ne znaju, treba reći da su keve postarije i po-deblje žene niskog rasta (danas, nažalost, vrsta u izumiranju) koje prebivaju, uglavnom, po kuhinjama, držeći poput polumitskih ličnosti na svojim plećima čitavu kuću, porodicu, život, svet...

Otkako ih znamo, odevene su uvek isto, u kućne haljine od jeftinog tamnog cica ili porheta bezobličnog kroja: ne zbog toga što nemaju šta drugo, već što im je potpuno svejedno kako izgledaju. U džepovima njihovih šlafroka su raznobojne pilule za jetru, želudac, glavobolju i one ružičaste, za visok pritisak... Na stubastim nogama proširenih vena, izvakane pantofle od kariranog filca koji je već odavno izgubio i boju i oblik. Kevama retko ko donosi poklone. Svi znaju – Kevi ništa ne treba! Samo da smo joj mi živi i

zdravi! I kad joj donesemo sto grama kafe (nemlevene), mi joj je i popijemo.

Ko ima sreću da u kući ima Kevu, ješće najtajanstvenija, već odavno iščezla jela, za koja mnogi danas i ne znaju. Keve su poslednja stvorenja u Beogradu koja umeju da kuvaju flekice sa kupusom, grenadir-marš ili papazjaniju, da ne govorimo o knedlama sa šljivama ili bunar-kiflama, koje su to čudno ime dobile po testu što je nekad moralo da se drži izvesno vreme u bunaru, da naki-sne...

Poznato je da keve još uvek ne veruju kupovnim korama za gibanicu i da ih same „razvijaju” po čitavoj kući; čak i za rezance u goveđoj supi! I pored svih naučnih dokaza o štetnosti, keve uporno, dan-danas završavaju sva kuvana jela zaprškom od brašna i aleve paprike. One su pravi majstori za ajvar – taj „srpski kavijar” (kako ga je lepo opisao jedan francuski putopisac), a paprike peku po dvorištima na starim limenim šporetima. Donedavno, tamo su pekle i pekmez od šljiva, a za vreme rata pravile sapun od loja i žive sode, pa ga posle žicom sekle na kocke. Zbog ajvara keve nikada ne bacaju tegle, dunst-papir i gumice. One će vam od sveg srca pokloniti slatko od dunja, samo pod uslovom da im posle vratite teglu!

Zanimljivo, Keva retko kad jede sa ukućanima za stolom, a opet ima problema sa težinom. To je, verovatno, zbog toga što, boraveći čitavog života u kujni iznad šporeta, neprestano udiše hranljiva isparenja, gricka ili proba jela da bi postigla idealan ukus.

Kad im se razbole unuci, keve odmah bacaju antibiotike u đubre, čim ode lekar. Temperaturu skidaju komovicom, projinim brašnom i vinskim sirćetom; zauške leče slaninom iza ušiju; za lečenje upotrebljavaju i „mast (propuštenu) kroz devet voda”, a u ormaru čuvaju čitavu zbirku čajeva. Beli slez, kamilica, žalfija, nana, majčina dušica... Već sama imena ovih čajeva leče svojim magijskim, utešnim zvukom.

Keve su poslednje osobe na svetu koje će zakrpati sve ono što nijedan krojač ne prima. Zbog toga uvek imaju kolekciju raznobojnih „ibrišima”.

Keve su najtolerantnija bića na svetu. Šiptar Abdulah, mada je često sedeo sa nama za stolom, uvek je dobijao jela koja je Keva kuvala posebno za njega, jer mu je religija zabranjivala našu hranu. U vreme ramazanskog posta, ni Keva nije pred njim jela, da ga ne povredi.

Jedini Kevin kalendar bio je – crkveni! Jedini izlazak za godinu dana, onaj na groblje – za Zadušnice. Pa i tada, dok smo mi ostali jeli za pokoj duša, ona je neprestano služila pokojnike pod zemljom.

I makar da ste već prevalili pedesetu, Keva nikada neće zaspati dok se ne vratite kući. U kuhinji će vas, mada ste već večerali, čekati poklopljeno vaše omiljeno jelo iz detinjstva – spanać sa faširanim šniclama. Ko tome da odoli?

Keve, te sveštenice i čuvarke jednog davnog, iščezlog vremena, kada se živelo mirno, pošteno i udobno, nažalost, nisu nikome uspele da prenesu svoje male tajne.

Tek kada nas napuste, ostavivši iza sebe dopisani „Patin kuvar” i kutiju za cipele punu naših fotografija iz mladosti, shvatimo da i dalje žvaćemo, ali da su sva jela potpuno izgubila svoj ukus...

2.

Za razliku od većine današnjih muževa koji manje-više žive pod neprekidnom istragom svojih samostalnih supruga, pravdajući se za svako zadocnjenje na ručak i izvinjavajući se za svaku popijenu čašu više, pokolenje naših očeva i dedova bilo je, verovatno, poslednje kome žene nisu smele ništa.

Kada se iko usudio da pita jednog predratnog čaleta kada će da se vrati, gde je bio, s kim je bio i ko je sve bio tamo?

I najmanji krpa i najsitniji trgovčić i najsiromašniji činovnik bili su bogovi kada se vrate svojoj kući.

Sedali su smrknuto za astal i čekali da im se prvima sipa čorba.

Sećate li se kako ste trčali da ocu razvežete pertle?

Kada je spavao posle ručka, tišina se spuštala ne samo na celu kuću, nego i na čitav kraj. Muva nije smela da zazuji.

U to doba, čini se, u kućama nije bilo svađa. Ako su se i svađali, roditelji su se svađali negde gde mi to nismo mogli da čujemo. Samo su majčine crvene oči odavale da se nešto desilo.

Danas čak i nedorasle devojčice puše pred očevima, koji im kupuju cigarete. Mi smo morali da sačekamo da postanemo svoji ljudi, pa da tek onda zapalimo prvu cigaru pred čaletom, puni straha da nam ne zvekne šamarčinu pred rođenom decom.

Možete li da zamislite svog pokojnog dedu kako vodi ljubav sa bakom i pita je: „Je li ti bilo lepo?”

Gospode! Da li je babi bilo lepo? Baš ga briga je li joj bilo lepo ili nije. Baba posle toga nije pisala psihologu u redakciju ženskog lista da se žali na dedu. Kako su se voleli i gde, to će ostati zauvek misterija. Verovatno, uvek u dubokoj tami, ne gledajući se i ne govoreći ništa. Ljubav je bila tajna...

Danas je svako svoj psihijatar. Svi se psihoanaliziraju i broje orgazme.

Pa, ipak, čini se da su te žene bile mnogo srećnije nego danas.

Njihovi muževi su ih poštovali na neki poseban način i plašili ih se više no što smo slutili, a one su se, mučenice, trudile da pred svetom ostave utisak da se one boje njih! To je bila samo maska, deo vežite igre.

Kuća je bila tvrđava, a mi u njoj smo bili tim, koji je čuvao svoje male tajne.

U vreme gladi, učili su nas da, kad idemo kod dobrostojećih rođaka u goste, odbijemo hranu, ma koliko je želeli, i kažemo:

„Hvala, ne mogu; baš smo i mi to imali danas za ručak!”

Đavola smo imali!

Čale... Kako čudna, mekana reč u kojoj ima zaštite, strogosti, poštenja i poštovanja za strpljivu upornost sa kojom su podnosili svoje sudbine, ne pominjući nikada da se žrtvuju za nas.

Zanimljivo, nikada nismo bili dovoljno dobri svojim očevima.

Istina, voleli su nas, ali to nam nikada nisu pokazivali, stideći se, valjda, preterane nežnosti, koja im nije dolikovala. Tek kada su otišli iz naših života, slušali smo od njihovih prijatelja koliko su nas hvalili po kafanama i parkovima, verovatno, dosađujući drugima, dok su pokazivali novinske isečke sa našim uspesima, koje su nosili uredno složene u izlizanim novčanicima.

3.

Koliko još juče, očevi su nas nedeljom uveče vodili u letnje bašte na čevapčiče i malinu sa sodom.

Događaj koji smo sa čežnjom čekali sedam dana!

Vreme skromnosti...

Sve se to događalo pre pojave takozvanog potrošačkog društva, koje je Zuko Džumhur ispravnije prozvao – mušterijskim!

Kafane su bile skromne, domaćinske: „Kikevac”, „Kalenić”, „Trandafilović”, „Sokolac”... Njihove bašte bile su posute belim šljunkom. Neke su imale i male šedrvane, na čijim su se mlazevima okretale pingpong loptice. Poneko „kiselo” drvo. Ženevsko jezero, koje je za hranu i piće nepoznati lokalni umetnik naslikao na trošnom zidu. Oznojene roštiljdžije su obično bile sa juga Srbije i ponašali su se kao kulinarske zvezde.

Za ostalim stolovima sedele su druge, slične porodice. Svi su se poznavali i pozdravljali sa poštovanjem.

Pivo se točilo iz malih limenih burića. Led još nije bio pronađen, sem onaj u tablama, za ajskastne.

Mi smo čitavo veče razvlačili malinu sa sodom da što duže traje. Prinosili smo je sasvim blizu očima i gledali svet kroz orošenu čašu. Svet je tako izgledao ružičast. Mislili smo da ćemo uvek biti srećni. U međuvremenu, naučili smo da ništa nije trajno.

Čak ni trajna ondulacija!

Na kraju, otac bi vadio novčanik i ispunjen nekim tihim ponosom što nas je izveo, plaćao sa uzdahom račun i ostavljao skromnu napojnicu. Njegov novčanik bio je za nas prava riznica. Iz nje ga smo se hranili. Danas nosimo zgužvane milijarde u stražnjem džepu farmerki i opet nismo zadovoljni.

Novi klinci više ne izlaze sa roditeljima nedeljom uveče.

Oni u čoporima stoje ispred „Mekdonaldsa”, žvaću „big mek” i ćute.

Ako pogledaju svet kroz bocu „koka-kole”, šta vide?

Televizijsku reklamu.

Na Čuburi su nikli soliteri. Nedeljom posle podne, Cigani više ne izlaze na poljanče u Ulici Orlovića Pavla i njihove lepe kćeri i žene ne igraju uz defove i violine. Sada sigurno đuskaju u fluorescentnim diskotekama Beča i Milana...

Više niko ne zna da peva pesmu:

*Jedno jutro kamioni jure,
pa odoše gore do Čubure!
Odvedoše i Paju i Vlaju
Hej, i onoga simpatičnog Gaju...*

Koliko još juče, voleo sam da putujem po svetu.

Mislim da bih danas mirno promenio svako svetsko čudo za jedno spokojno veče pod krošnjama nekadašnje „Careve ćuprije”.

Pozivi na putovanja ostavljaju me ravnodušnim:

„Letite avionima JAT-a! Ručajte u Njujorku, doručkujte u Londonu, a prtljag vam u – Singapuru!”

Baš me briga!

A, onda, potpuno neočekivano, skitajući po Aleksincu, Čačku i Nišu, pronalazim izgubljeni Beograd!

Lica iščezlih komšija, tetaka, kumova, stričeva, drugara i rođaka; oznojene ćevabdžije i srećne familije na okupu za stolovima periferijskih bašti... Deca još uvek padaju na beli šljunak i gule kolena, kao nekad.

Naručujem deset sa lukom i pivo, ponavljajući u sebi Preverovu rečenicu u koju sam zaljubljen:

„Najlepše stvari dolaze iz provincije u Pariz – Sena, na primer!”

4.

Jedanput davno, kažu, prodavao neki čovek kuću za tri hiljade onih para. Ali kuća ne vredi više od hiljadu! – bunio se kupac, a domaćin mu odgovorio da kuća, istina, ne vredi toliko, ali da desni komšija vredi za hiljadu, a i levi isto!

U Njujorku, na primer, retko ćete na vratima nekog stana videti pločicu sa imenom i prezimenom. Apartmani su označeni samo slovom i brojem: D-16, C-24, F-18... Tamo nikada nisam uspeo da upoznam nijednog svog komšiju. Uostalom, kako kazati detetu: „Trči do C-25 i pozajmi šoljicu ulja!” Istini za volju, tamo niko i ne ostaje bez dovoljno ulja.

Što se tiče nas, odrasli smo pozajmljujući od komšiluka sirće, kvasac, jaja, malo šećera, hleba ili alata... U svakoj našoj kujni u

ovom trenutku nalaze se bar dva komšijska tanjira, šerpa ili rende, koje još nismo vratili. Neko zvonit: „Poslala mama jabuke u šlafroku!” Dobri komšijski običaji nalažu da se nikada ne vraća prazna posuda u kojoj smo nešto dobili. Tako u onaj tanjir od jabuka u šlafroku stavljamo, brže-bolje, tri parčeta naše lenje pite.

Kad ih imamo, komšije su nam, inače, mnogo bliže i od najbliže rodbine. Njih smo izabrali sami – rođake nismo!

Komšije su znale svaku stvar koju smo imali u kući; pred njima nije bilo ničeg da se krije. Ostavljali smo im preko leta ključeve od stana da zalivaju cveće i hrane ptice. (Jedan moj rasejani i zaljubljeni prijatelj zalivao je do iznemoglosti komšijske papagaje sve dok se nisu podavili, a saksije su bile pune zrnaste hrane!)

U komšijskim kućama se uvek slađe jelo. Sećam se, kada smo bili mali, pakupe nas uveče sa ulica i počnu da peru. Tek kada me operu, utvrde da nisam njihovo dete, pa me vrata mojima, a ponekad (o, radosti!) ostanem i da spavam kod njih.

Komšije su nam slale položajnika da za Božić džara vatru, iz komšiluka smo se ženili, sa njima pili kafu i delili trešnje u dvorištu. U smrtnim slučajevima (pomerite se s mesta, da ne čuje zlo!) oni su nam prvi pritali u pomoć; pozajmljivali stolice i escajg... Sa njima smo pili prvo piće kad dobijemo vest da smo postali srećni očevi.

Idealno društveno uređenje u kome smo živeli četrdeset i pet godina pokušalo je da ukine komšiluk. Svaka kuća imala je, tako, svog špijuna koji nas je kontrolisao i trčao da prijavi zločestima, sakatim starcima, sa značkama u reveru, što su igrali šah po mesnim zajednicama i pravili duge spiskove. U komšiluku svako je sumnjao na svakog. Svako okupljanje van mesne zajednice bilo je opasno za lokalne ideologe. Još uvek osećam blagi strah kada prođem pokraj tih nesrećnih, sumornih prostorija u kojima tavore poslednje dane kerberi jedne ideologije napuštene i zaboravljene od Boga i od ljudi. Unutra stoje prašnjave prelazne zastavice,

šahovske garniture i izbleдела fotografija vođe u svetlomodroj admiralskoj uniformi sa dvogledom na prsima...

Ondašnja država plašila se tradicije komšijskih veza, kao đavo krsta! U ušima mi još uvek odzvanja stravična boljševička deviza: „Svi na jedan kazan!” kojom je trebalo do kraja uništiti privatnost življenja. Ni krivi, ni dužni, postali smo, tako, ogledna zamorčad nekih sumanutih kvazinaučnika, koji su nas terali u srećnu budućnost i u – menze!

Ali žilavi život se nije dao lako. Baš kao ni komšiluk. Stariji čitaoci će se, verovatno, setiti jedne stvari, koju nigde na svetu nisam sreo; to su – porcije! One su se sastojale od nekoliko aluminijumskih šerpica, koje su ulazile jedna u drugu, dok im je kroz ručke sa strane bio provučen držač. Porcije su izmislili oni koji, i pored svega, nisu hteli da jedu u menzi, pa su hranu odnosili kući, gde su ruke domaćice vraćale toplinu i ugroženu intimnost ritualnog porodičnog obeda. Sećam se, najgornja šerpa punila se uvek čorbom, koja se u hodu prelivala preko ostalih šerpica i zimi ledila u masnu skramu. Ulice tog vremena bile su pune ljudi koji su snuždeno vukli porcije, kao simbol jednog novog doba, u kome niko neće moći da jede sa onima koje voli.

Ipak, preživeli smo i mi, i komšiluk! Da je to tačno, upravo sveđoči glas koji čujem kroz prozor:

„Dosta, bre, tog pisanja, komšija, o'ladiće nam se kafa!”

5.

Neverovatno, stalno nam nešto nedostaje!

Nikada nemamo sve što nam treba...

Meni, na primer, neprestano nedostaju tri noći spavanja i tri hiljade dolara.

Baš kada smo promenili motor u mašini za pranje veša, crkao motor u frižideru. Zamenili stari bojler, a izdahnuo televizor u obliku male svetle tačke na ekranu...

A, naše bake i dedovi živeli pola veka u srećnim brakovima, a sve to vreme mašinu za mlevenje mesa pozajmljivali od komšija.

U to vreme nije bilo televizije...

Bake su predveče, pošto obave sve kućanske poslove, izlazile na prozore i pod laktove podmetale jastučice da ih ne žulji. Gledanje na ulicu, to je za njih bio večernji program na sva tri kanala – njihov jedini provod.

Pogle, farmaceut, gosn Petrović, opet ide da igra pasijans sa svojom metresom, gospođicom Hadži Pešić, kojoj je načisto upropastio život! Još od 1922. on joj obećava da će se razvesti ali odgovlači, kobajagi, zbog dece. A, deca mu već odavno u klimakterijumu! Ala su se ovi napirlitali! Odakle im samo pare? Od plate, sigurno, nije. A, pazite ove: svi znaju da su pred razvodom, a pred svetom se drže pod ruku i, kobajagi, smeškaju se...

Svako je znao svakog i sve o svakom. A, danas? Danas bake sede na trosedima i gledaju televizijsku seriju „Poroci Majamija”. Ništa im nije jasno.

Ni meni.

6.

Beograđani se, uglavnom, rađaju kao budući beskućnici.

To je zbog toga, što je Beograd grad u kome niko nikome ne može nikada da ostavi ništa u nasleđe.

Od svojih očeva Beograđani mogu da naslede samo sklonost ka gojenju, visoki pritisak, ljubav prema belom – presečenom ili naviku da prilegnu posle ručka...

Svaka nova generacija počinje od nule!

Mnogo je lakše došljacima iz prigradskih sela. Da bi postali Beograđani, oni prodaju stoku, rodne njive, pradedovske šume... Pošto su plemenski i rodbinski povezani kao creva, baš kao na seoskim mobama, oni zajedničkim snagama betoniraju svoje novokomponovane kuće na periferiji, lagano se primiču centru. Kumi dovoze cement, komšije ciglu i crep, braća grede, snaje kuvaju, a svi zajedno preko vikenda mešaju malter.

U prizemlju su im uvek garaže, koje se, ako zatreba, lako mogu pretvoriti u krčme ili podstanarske sobe koje će jednoga dana izdavati rođenim Beograđanima. Zbog toga što su u genetskom ratu sa gradom, njihove kuće liče na bunkere.

Beograđani (ne znajući šta ih čeka) bezbrižno voze bicikle po Ušću i igraju tenis.

Oni se osećaju pomalo aristokratama. Rastu u malim stanovima svojih roditelja. Onoga dana kada odluče da zasnuju porodicu, moraće da napuste taj slatki, produženi dečji boravak i da postanu podstanari u svom rodnom gradu! Moraće, naime, da odluče da li da sačuvaju brak ili roditeljski krov nad glavom.

Postaće, tako, prvaci sveta u hodanju na vrhovima prstiju i besumnom zatvaranju vrata. Kupaće se godinama u osećanju krivice po tuđim kupatilima...

Kada doznaju da su na Zapadu mnogo jevtinije čitave kuće sa vrtovima nego dvoiposoban stan na Baba Julinom brdu, mnogi od njih će se zauvek iseliti u daleke zemlje i tamo napraviti karijere i bogatstva...

U Njujorku, na primer, svi koji drže do sebe beže što dalje od Menhetna, dok se u Beogradu guraju da žive u strogom centru! (Uzgred, zbog čega je kod nas centar uvek – *strog?*)

I tako, prolaze godine... Mada su majke celog života bile bolešljive, najpre su, naravno, poumirali zdravi očevi, a one sirote ostale da čuvaju ono malo starinskog nameštaja, porcelanski

servis za dvanaest osoba (koje nikada nisu stigle na ručak) i stanarsko pravo, čiji su nosioci.

I svi se čude našem uspelom čoveku, čuvenom naftašu, pravom dolarskom milioneru, koji u Karakasu ima dvorac, teniska igrališta, ergelu i tri bazena, zašto u Beogradu ne stanuje u „Hajatu”, gde i pripada, nego u jednosobnom stančiću u bivšoj Krunskoj, kod mame, koja ni za živu glavu neće da se preseli u Latinsku Ameriku. Ne može da napusti svoje mrtve. Svake nedelje plevi i zaliva njihove grobove...

Ali naš čovek zna da ni u jednom hotelu na svetu neće moći da jede kevin spanać sa jajetom na oko, niti će ga iko posle ponoći budan čekati u apartmanu da mu podgreje paprikaš od juče.

Jednoga dana umire i ona. Posle sahrane, našem uspelom čoveku saopštavaju da se stan vraća opštini Vračar, kojoj i pripada. Njemu ništa nije jasno. Hoće da ga zadrži po svaku cenu! Valjda je zaslužio tih četrdesetak kvadratnih metara u svom rođenom gradu? Ne može. Nije na spisku korisnika stanarskog prava.

Dobro. Otkupiće ga... Nije na prodaju!

Traži da kupi čitav blok zgrada u bivšoj Krunskoj, radi tog maleckog stana u kome je odrastao na ajnpren-čorbi, u dobro poznatom mirisu zaprške, lavande i smole iz čamovine kojom su ložili šporet, zvani „fijaker”. Kako da izgubi smenjivanje godišnjih doba na dobro poznatim krošnjama Krunske, ispod kojih je pikao krpenjaču, ispod kojih se prvi put ljubio sa jezikom („filmski”), ispod kojih je plakao kada ga je ta ljubav napustila zbog jednog košarkaša „Zvezde”, tamo gde u hodniku neokrećenom još od pedeset i neke stoji još uvek ugrebano njeno ime...? Šta da radi sa tim relikvijama, preostalim posle majčine smrti; sa ormarima od orahovog furnira u kojima se skrivao kao dete, sa hoklicama i „turskim čošetom”?

Da ih iseli do prvog u mesecu, kažu. Kuda? Kako da iseli detinjstvo i mladost? Šta bi kazala njegova žena Engleskinja kada bi

u dvorac viktorijanskog stila uneo ulubljeni divan, kome su propali federi, a na kome je najslađe spavao, preležao sve dečije bolesti i vodio prvu ljubav kada su mu roditelji 1954. bili u banji?

Na kraju, posle duge i neuspešne bitke sa advokatima i opštinarima, naš uspeli čovek ostavlja poražen pokućstvo na kiši u dvorištu i zauvek napušta Beograd.

Raskida i sve poslove sa Jugoslavijom (vredne nekoliko miliona dolara), zbog običnog, jednosobnog stana – jedine stvari u životu do koje mu je bilo stalo, a koju nije mogao da zadrži...

7.

Stizali su u Beograd odnekud sa juga još davno pre rata, siromašni, u uredno zakrpljenim seljačkim odelima sa neizmenjivim južnjačkim akcentom; argatovali su, šegrtovali, postajali kalfe kojima su gazde pred smrt ostavljale radnje da ih rođena deca ne upropaste, dirinčili ćutke dan i noć, kućili se i sticali, a onda iznenada ostali bez igde ičega!

Mislili su naивно da je to bio samo narodnooslobodilački rat, sve dok im koju godinu kasnije ne oduzeše ćevabdžinice, bakalnice, poslastičarnice, buregdžinice i radnje za punjenje sifona sodom. Tek tada su saznali da je to, u stvari, bila Revolucija, za koju pre nikada nisu ni čuli jer je nova vlast krila od zapadnih saveznika kao guja noge.

U prvo vreme zaposliše ih kao službenike u njihovim sopstvenim trgovinama (da uvedu posao), a za direktore im postaviše najnesposobnije i najlenje od bivših šegрта. Radili su dok su mogli da podnose javašluk, a onda se tiho izgubiše iz čaršije u kojoj su nekada nešto značili.

Ta ista čaršija, koju su iznad svega cenili i poštovali i u kojoj se verovalo na reč, bez ikakvih pisanih ugovora (čovjek je mogao samo jedanput da prevari), postala je za novu vlast, sastavljenu, uglavnom, od prigradskih seljaka – pogrdna reč! Govorili su: „To su čaršijske priče!” ili „Čaršija je političko podzemlje...” Srpska književnost puna je priča o seljacima koji se boje silaska u grad i čaršiju, koja je samo njegov trgovački centar.

Već na pragu starosti, a rođeni individualisti, krenuli su, a da to ni sami nisu znali, u pravi tajni rat sa svemogućim Sistemom. Ako ništa drugo, tek da ne sede zaludni u kuhinji, prodavali su u jesen po ulicama kuvane kukuruze. Neki od njih su pomalo trgovali, vukući po ceo dan veliku umašćenu aktn-tašnu sa mirisima ili srečkama lutrije. „Evo, dragi moj, čitava mi je radnja stala u ovu torbu...” (Čika Maksa 1950). Ako su postali garderoberi po restoranima, lako ćete ih prepoznati po tome što usput prodaju tri, četiri pakla stranih cigareta ili upaljače. Postajali su i ilegalni kafe-kuvari po ustanovama i nadležstvima, bez kojih se uskoro nije moglo jer su im kafe bile najjevtinije i najukusnije. (Mala tajna: nikada nisu prali džezve.) Useljavali su se u propale sportske klubove na Adi Ciganliji, u napuštene šlepove, u barake zabitih sokaka daleke periferije, i počinjali skromno, gotovo ni od čega, sa jednom tepsijom gibanice dnevno i gajbom piva, svoju podzemnu ugostiteljsku gerilu. Naučeni dobro da se u ovoj zemlji u privatnom biznisu ni za živu glavu ne sme širiti posao, niti biti isuviše upadljiv (iskusili su to predobro na svojoj koži), stizali bi, na kraju, do najviše desetak stolova u kakvoj iznajmljenoj bašti, u kojoj bi se jednoga dana zadimio čunak legendarnog, polusklepanog roštilja, za koji bi uskoro doznao čitav Beograd!

Osetivši da je izigran, tada bi se na njih sa svom silinom obrušio razgnevljeni Sistem – čopori inspektora, policajaca, sanitaraca i opštinar... Tada bi pokupili tiho ono malo sirotinje; tri izgorene tave, rešetku za roštilj, rasparene tanjire, slanike, escajg i omiljeni

nož za sečenje mesa, pa bi osvojili neku drugu baštu, neki drugi veslački klub, a ceo Beograd bi opet krenuo za njima i njihovom čudesnom veštinom, koju im niko nije mogao da oduzme.

Zvali smo ih obično, Čika Mile (kada se umiljavamo: čika Milence), kao da smo rod rođeni – Čika Trajče, Čika Janjićije, Čika Kole-Kolence-Srculence, Deda Drlja ili Čika Giga („Kod Gige u šupi“!), a oni nas, bez obzira na godine – deco! Ajde, kući, deco! Razlaz! Mnogo ste, bre, popili, nemoj posle da Čika Mile ispadne kriv!”

MOMO KAPOR
HALO, BEOGRAD

Za izdavača

Dijana Dereta

Korektura

Spomenka Tripković

Likovno-grafička oprema

Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-120-3

Tiraž

1000 primeraka

Beograd 2017.

Izdavač / Štampa / Plasman

DERETA doo

Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd

tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA

Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-36

КАПОР, Момо, 1937–2010

Halo, Beograd / Momo Kapor ; [ilustracije u knjizi Momo Kapor]. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2017 (Beograd : Dereta). – 214 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Savremena srpska književnost / [Dereta])

Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-120-3

COBISS.SR-ID 230846988